

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Franciškanska ulica št. 8.
Nakarna I. nadst. Uradne ure za stranke so od 10. do 11.
popoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj
in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne
sprejemajo.
NAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za
Avstro-Ogrsko in Bosno K 21-60, polletna K 10-80, četrtletna
K 5-40, mesečna K 1-80; za Nemčijo celoletno K 26-40; za
ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36-—.

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov
ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in
uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 2. do 7. zvečer
Inserati: enostopna petlitrska 30 vin., pogojen prostor, poslana
in reklame 40 vin. — Inserate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo
Reklamacije lista so poštne proste.

Stev. 628.

V Ljubljani, v četrtek dne 10. julija 1913.

Leto III.

Zblazneli šovinizem.

Socialistu ni treba z angelskimi jeziki peti, da je sedanja vojna na Balkanu zločinska blaznost. Srbski in bolgarski socialisti so jo enako odločno obsodili, in v vsem mednarodnem socialističnem svetu ni nobene razlike v presojanju te krvave špekulacije brezvestnih banditov, ki se igrajo z življenjem celih narodov sicer pod pretežno državnih interesov, v resnici pa le za svoje egoistične koristilovske namene. Tudi med ljudmi, ki so sicer zagovorniki vojaških akcij, jih je dosti, ki ne čutijo ob tem klanju nič drugega kakor zgražanje. Imamo pa tudi entuziaste druge vrste, ki si znaajo hitro poiskati »stališče«, pa z njega obsodijo eno stran, drugo pa slave z vsemi piščali svojih orgel in se kopeljejo v krvi z nepopisno slastjo.

V dunajskih buržvaznih redakcijah je bilo prvi hip, ko so jele pokati puške, kompletno navdušenje za Bolgarsko, ki jo smatrajo pri »Reichsposti« in pri »Novi Preši« za vazala Avstrije. V predalih teh listov zmagujejo Bolgari s tako vztrajnostjo, da bi morali biti danes čenče v Belgradu, pa vsaj v Nišu, ko bi bila le polovica onih poročil resnična, ki jih pošilja liberalnemu listu njegov poseben poročevalec, krščansko socialnemu pa davno znani šarlatan Hermenegild Wagner.

Enako brezpogojno so se pri nas največji nacionalisti postavili na stran Srbije, in kdor čita njih poročila, se mora čuditi, da niso Srbi že prikorakali v Sofijo. Z absolutnim navdušenjem za Srbijo pa je združeno absolutno obsodjenje Bolgarske in Bolgarov. Za vse to se išče temelj v slovanstvu in jugoslovanstvu.

To početje pa bi bilo ravno s slovanškega stališča nerazumljivo, če ne bi človek predobro vedel, da je to slovanstvo licemerna fraza, ki ima prikrivati povsem navadne, vsakega idealizma proste namene.

Na Balkanu se trudita obe plati, da bi odvrnili krivdo te vojne druga na drugo. Po svetu se razpošiljajo poročila o tajnih ukazih in o falsifikatih, o izpovedbah ujetnikov in o diplomatskih aktih, in razumljivo je, da noče nobena stran javno prevzeti odgovornosti za to hudo delsko klanje, pa izrablja vsak moment, s katerim se da povečati sumničenje nasprotnika. Kdor je objektivno opazoval ves razvoj srbsko-bolgarske krize, pa mora neizogibno priti do prepričanja, da sta zakrivila to vojno obe plati, in da so na obeh straneh hoteli krvavi spopad.

Seveda za ni hotel srbski narod; bolgarski pa tudi ne. Hoteli pa so ga na obeh straneh militaristi, nacionalisti in vsi špekulanti, kateri morajo imeti oseben dobiček od vojne. Na vojno le merila politika bolgarske in politika srbske vlade. Kakor oficialna Bolgarska, tako se tudi oficialna Srbija ne more oprostiti tega zločina. Kakor bi bilo neumestno opravičevati Ferdinanda in Daneva in Savova, tako je krivo dajati potuho Petru, Pašicu in Putniku.

Za krivdo uradne Bolgarske ni treba mnogo dokazov. Trma njene vlade in slepomišljenje z razsodiščem je bilo dovolj razumljivo. Dogovorila se je za konferenco ministrskih predsednikov, pa se ji je sama izogibala. Demobilizacijo je odklanjala, poslušala pa je Berchtoldove agente. Njeno šovinistično časopisje je zahtevalo drugo Slivnico. Njeni militaristi so rožljali s sabljami. O njeni odgovornosti ni dvoma.

Ali na srbski strani ni bilo nič bolje. Ne bomo preiskovali opravičenosti srbskih zahtev; to bi moglo storiti le razsodišče, ki bi imelo vse potrebne podatke na razpolago. Toda Srbija ni sklenila zveze z Grško, da bi pospešila mirno spravo; njene apodiktne trditve, da ne za-

pusti niti pedi zasedenega ozemlja, njeno namigavanje, da bo ruski car razsodil v njenem zmišlu, Pašičevi govori v skupščini, šovinistična pisava njenega časopisja — vse to niso bila znamenja miroljubnosti.

Nedvomno sta bili Srbija in Grška za vojno boljše pripravljene kakor Bolgarska. To dokazuje vse operacije od tiste nesrečne noči 30. junija, ko so počile prve puške. Srbi pravijo, da so jih Bolgari neopravičeno napadli; Bolgari trdijo, da so jih Srbi in Grki sočasno provocirali. Kje je resnica, se bo pač šele pozneje dognalo. Danes verjame le tisti enemu ali drugemu, ki hoče verjeti za vsako ceno. Ali izven vsakega dvoma je to, da se je po onih prvih spopadih takoj pričela vojna. To dokazuje voljo za vojno in izpodbija tudi Srbiji in Grški vsako opravičbo.

Čudno je tisto »slovanstvo«, ki v teh razmerah venča enega ali drugega razbojnika! In še čudnejše, ko slavi roparje vpricho razvoja, v katerem se sedaj gibljejo balkanske razmere.

Ko je izbruhnila vojna s Turčijo, smo slišali visoko pesem osvoboditve balkanskih Slovanov. Z londonskim mirom je bila ta osvoboditev zapečatena. Nekaj zapadnega Balkana so morali prepustiti Albaniji, kos juga je dobila Grška, drugo je postalo slovanška zemlja. S slovanškega in z jugoslovanškega stališča je bilo pač le postranskega pomena, če dobi ta ali oni košček srbski ali bolgarski pečat. Ali zaradi tega postranskega pomena se je vnel srbsko-bolgarski spor. In da dobi košček slovanške zemlje na zemljevidu srbsko barvo, je bila oficialna Srbija pripravljena dovoliti, da vzame Grška drug kos slovanške zemlje, da se torej zmanjša slovanška oblast na Balkanu.

To bi moralo vznemiriti narodnjake celo tedaj, če bi bila zemlja, ki jo Grška zahteva, po svojem prebivalstvu grška. Saj so zahtevali Skader za Črno goro, dasi je Skader nedvomno albansko mesto. In razburjeni so bili, da Srbija ni dobila Albanije, četudi to ni srbska dežela. Nič pa jih ne boli, da se slovanška zemlja žrtvuje Orkom.

Ali stvar se razvija v svoji krasoti še dalje. Tolovajska Rumunija, ki je od začetka balkanske vojne prežala na plen kakor bandit za grmom, je porabila novo zadrego Bolgarske, pa mobilizira vso svojo vojsko, ne da bi branila svoje, ker ji nihče ničesar ne jemlje, ampak da gre za hrbot napadenega sosedu ropat v njegovo hišo, jemati — slovanško zemljo.

In glej — uradna Srbija pozdravlja ta roparski napad in naši nadnacionalisti so navdušeni za roparje. In če je kaj resnice na tem, da se Rumuni, Grki in Srbi pogajajo s Turčijo, nam bodo kmalu predpisali za narodno dolžnost, da se moramo navduševati tudi za one Turke, ki smo jih pred dvema mesecema morali preklinjati iz dna duše.

Od treh strani proti Bolgarski nevarnost, in od četrte lahko še pride. Od dveh strani se pripravljajo, da odtrgajo od slovanške zemlje čim večje kose in jih romanizirajo in pogrčijo. Vse to se godi pod vodstvom uradne Srbije. In najbolj kričavi Slovani zahtevajo, naj temu ploskamo — v imenu slovanstva!

Se nikdar ni bila orgija nacionalizma tako blazna, tako odurna. Se nikdar ni bilo tako jasno, da so narodnjaški šoviniisti največji sovražniki in škodljivci narodov. Z globokim obžalovanjem opazujejo socialisti krvavi ples na Balkanu in kaotično blaznost. Ali ta strašna maskarada je nov dokaz, da pride rešitev narodov od socializma in od demokracije, ki jih reši pijavk in birčev ter jim omogoči, da si urede življenje po svoji volji in po svojih potrebah.

Razkol na Goriškem.

Sele zadnjih 14 dni je nastalo po Goriškem živahniješe volilno gibanje. Stranka, ustanovljena 24. aprila 1913, ni dala doslej nobenega znamenja življenja od sebe. Težko je po razpadu narodno-napredne stranke ustanoviti stranko s programom, ki bi ne spominjal na propalo stranko. Ni pa tudi nobenega odločnega moza od bivše napredne stranke, ki bi bil sposoben in nesebičen dovolj, da bi si naložil breme dela in denarnih žrtev, ki jih zahteva ustanovitev nove stranke.

Socializem se širi zdržema a polagoma po deželi. Vendar delavstvo ne kaže za deželni zbor onega zanimanja kakor za državni zbor; smatra ga kot stanovsko institucijo, v kateri skrbe veleposredniki, trgovci, obrtniki in kmetje za svoje gospodarske interese. Zanimajo se le toliko, ko vidijo, da raste deželni dolg in da se skoraj tri četrtine potrebščin pokriva z užitnino. Ta znaša v goriškem mestu na primer 300 %, po deželi 120 %, kar delavstvo pri konsumu občutno zadeva.

V tem ugodnem položaju za Slovensko ljudsko Stranko je prišel moment, da se med njo izvojuje boj med staro in novo strujo. Na dveh zborovanjih dne 16. in 26. junija je razkol javno in razločno stopil na dan. Razloček med dr. Ant. Gregorčičem in prof. Ivanom Berbučem, ki sta najmarkantnejši osebi stare struje, ter med mlajšo duhovščino, pristaši Mahničevi, je bil poučenemu politiku že davno znan. Lahko se reče, da dr. Ant. Gregorčič, kljub temu da je

duhoven, ni bil nikdar klerikalec. V jeseni leta 1900 je narodno-napredna stranka odklonila kompromis in ga prisilila, da se je obrnil za pomoč do furlanskih klerikalcev, ki so mu dejansko priskočili pri volitvi z 38 glasovi in ga tako spravili v državni zbor. Leta 1901, ko je narodno-napredna stranka z vso agitatorno silo hotela pridobiti deželni zbor, se je moral dr. Ant. Gregorčič najtesneje nasloniti na stranko dr. Josipa Pavlica. V tem sporu narodno-napredne stranke in dr. Ant. Gregorčiča je pristopilo iz osebnega prijateljstva precejšnje število posvetne inteligence na prejšnjo stran. Za dr. Ant. Gregorčičem je šlo vse, kar je bilo konservativnega. Pri tej zvezi so imeli pristaši dr. Gregorčiča večino; duhovščina, vzgojena po Mahničevih načelih, takrat še ni bilo mnogo. Zato je v klerikalni stranki, zasnovani od leta 1899 do 1901, odločal dr. Ant. Gregorčič kakor samovladar z nekolikim vplivom prof. Ivana Berbuča. Le-ta stoji za tem, da gredo vsa zastopstva le Goričanom, pri tem pa je skrajno počasen v razumevanju položaja in konservativen do dna. Dr. Ant. Gregorčič nima iniciative, izven skrbi za slovanško šolstvo; tu se mu mora priznavati brez drugega marljivo in požrtvovalno delo. Dve desetletja dela za slovanse zasebne šole v Gorici, in to ostane njegova trajna zasluga. Bil je pa vedno nasproten vsakemu socialnemu gibanju, vsakemu strokovnemu in združnemu delu. Svoje glasilo je imel dr. Anton Gregorčič od prvega razkola leta 1899 v listu

»Gorica«. V redakciji tega lista ima par žurnalistov, ki po receptu Gabrščekove »Soče« vse strupeno opljuje in osebno izpodiriva, kar se brezpogojno ne uklanja vrhovnemu vodstvu. Radi tega je docela naravno, da bivši Mahničevi pristaši niso imeli pravega doma v Gregorčičevi stranki. Snovali so izobraževalna društva, gospodarske zadruge, posojilnice, skušali združiti delavstvo strokovno, kakor kranjska klerikalna stranka pod vodstvom dr. Kreka. S pristopom advokata dr. Pavličiča, približno od leta 1907, naprej, je stranka boljše unificirala. Bil je storjen molčeč kompromis, da se dr. Gregorčič in profesorju Berbuču prepusti šolska organizacija in deželni zbor, socialna, gospodarska in politična organizacija pa deželi pa mlajši duhovščini in mlajši posvetni inteligenci. Leta 1909, je dobila ta struja svoje glasilo »Novi čas«. Od takrat naprej se je vidno razločal tek obojih struj, ene konservativnih klerikalcev pod vodstvom dr. Ant. Gregorčiča z glasili »Gorica« in »Primorski list«, druge radikalne, krščanske socialne pod vodstvom dr. Ant. Breclja, zdravnika v Gorici. Ze takrat je vsak miren opazovalec moral sklepiti, da očitno izbruhne razkol, ko bo teren ugoden, oziroma kadar se klerikalizmu ne bo bati skupnega navala naprednih elementov v deželi. Razpad narodno-napredne stranke in mlahavi nastop nove, brezimenske stranke na njenem mestu je mladostrujarjem moral dati pogum, da so zahtevali izprva le soudeležbo pri političnem vodstvu. Politično in gospodarsko organizacijo po deželi so imeli na svoji strani, posebno mladino in mlajše posestnike, že precej fanatizirane za načela »boj za čisto vero«, »boj za narodne ideale«, za »demokracijo vodstvo«. Stara struja je dne 16. junija odklonila zmerne zahteve nove struje ter je tako dala povod, da je mlada struja vrgla od sebe vse pomisleke ter pokazala pravo svojo smer. Volilno geslo ji je: »proč z dr. Ant. Gregorčičem in prof. Berbučem.« Očitajo jima slabo gospodarstvo v deželnem zboru in zvezo z laškimi liberalci. Pravijo, da so stroške za deželni urad potrojili, da so deželni dolg pomnožili na skoro deset milijonov in za deželno umobolnico porabili tri milijone. Boj, ki je stopil v klerikalnem časopisju na javno, je pričela »Gorica«. Način tega boja je dejansko pokazal vso malenkost in gnilobo te stranke. Svoje zveze z laškimi liberalci ne znao dovolj pojasniti, zato so tembolj osebno strupeni. »Proč s Kranjci!« to Berbučevo geslo je zašumelo po njih listih. Poleg tega očitajo dr. Breclju, da si je prišel iskat bogastva, vozit z avtomobilom, da je najdražji zdravnik. Časnikarsko gnojnico, kakor so jo zvaljavali »Gorici« izhivali proti napredni stranki, so jeli porabljati in izhivali po posvečenih glavah mlajše duhovščine.

V ljudstvu ima stara struja razmerno le malo zaslonbe. Po vaseh so mlajši in čili agitatorji

Ljubljana in Kranjsko.

— Ljubljanski občinski svet ima v torek, 15. t. m. redno sejo ob 6. zvečer. To je zadnja seja pred počitnicami.

— Ljudski shod. Politični odbor deželne organizacije sklicuje ljudski shod v pondeljek, 14. t. m. ob 8. zvečer v areno oziroma na vrt »Narodnega Doma«. Ker je dal bog deževja zadnje čase že toliko mokrote, da pride dotlej nemara vendar zopet solnce do veljave in nastopilo dolgo a doslej trdovratno zatajevalno poletje, se lahko upa, da bo shod na vrtu. Na vsak način pa je pričakovati veliko udeležbo, ker se je že nujno treba porazgovoriti o političnem položaju in o dogodkih, iz katerih se je razvil. Parlament je na počitnicah, a prav zdaj bi bilo zelo koristno, če bi bili gospodje poslanci na Dunaju, kar bi bila tem manjša žrtev, ker bi v letoviških itak le prezebali. Imeli bi pa na Dunaju lahko dosti koristnega opravlja, kajti vse, kar so izvršili v zbornici, je razun neznanih drobčin le posel za vlado in za militarizem. Ljudstvo je gotovo pričakovalo od njega kaj več. Razun tega se razvijajo v okolici grofa Berchtolda reči, ki bi poslance lahko zelo zanimala, ker gre ob njih za kožo ljudstva. More se sicer Balkanci, ali naši slavni državniki so tako zasukali, da so njih boji — avstrijska vprašanja, in sicer zelo kočljiva, zelo srbeča vprašanja. Pa tudi doma na Kranjskem je zdaj zanimivo. Vsegamogočna klerikalna stranka je začutila potres pod svojimi nogami in njena žareča glorio je začela bledeti. Kdor ni neozdravljiv fatalist, mora spoznati, da prihaja čas za nove boje. Važnost shoda je torej velika. Zato je pričakovati, da bodo sodrugi v Ljubljani in okolici pridno agitirali, da bo udeležba čim silajnejša. Vsak čitatelj »Zarje« naj opozori svoje tovariše v delavnicah in druge znane delavce na ta shod. Seveda so tudi žene dobro došle. Začetek je ob 8. zvečer, pa prosimo sodruga, naj pridejo tako, da se shod lahko točno otvori.

— Razmere na dolenskem kolodvoru. Pišejo nam: »Železniški uslužbenci imajo že itak dovolj nevarno delo, če pa komandira ves kolodvor ošabna načelnikova soproga, kakor je to običaj na dolenskem kolodvoru, tedaj imajo ti uslužbenci res pravi pekli. Gospa načelnikova psuje in ošteva uslužbence vpricho potnikov, da se ti kar zgražajo. S svojo dekljo postopa tako, da ima vsak mesec druge, s sosedami se krega, tramvajske uslužbenke zmerja — torej

vsil mladostrujarji. Mlajša duhovščina, vzgojena je v Mahničevem duhu, dočim duhovščina Gregorčičeva miselnja le malo kaj stori. Od razkola sem se viši shod za shodom novostrujarjev, to vseh krajih dežele, pritaženo, zato pa tem bolj živahno. Mladi duhovniki in nekaj akademikov z ognjenimi besedami kličejo na boj za »katoliška načela«, »narodno osamosvojitev« in »demokracijo ureditev stranke«. Oni fanatizem, kakor se je bil širil izza prvega nastopa dr. Kreka na Kranjskem, širi se tudi po Goriškem.

Ako se je bila Gregorčičeva konservativno klerikalna stranka ustanovila radi osebe dr. Ant. Gregorčiča, je krščansko socialna stranka produkt realnih političnih struj, zaradi tega tudi seza globokoje v ljudstvo. Vendar na Goriškem za klerikalizem niso tako ugodna tla kakor na Kranjskem, zaradi tega tudi krščansko socialna struja ne bo mogla priti do one moči, kakor tam ali kakor je nemški klerikalizem v planinskih deželah.

Brezprogramnost vodečih krogov, ki se imenujejo napredni, gospodarski polom, povzročen po voditeljih napredne stranke, je začasno vzbudil hudo reakcijo in brezorientiranost vseh naprednih slojev po deželi. Desetletna vzgoja »Soče« pa je ustvarila med naprednimi elementi nezaupanje proti socialno demokraciji stranki. Učitelji, uradniki, trgovci in obrtniki so se vzgajali šovinistično, narodna vzgoja je izzvenevala v prireditvah Sokolov in podružnic sv. Cirila in Metoda. Političnega pouka sploh ni bilo in vsa goriška napredna inteligenca in političnena je tako žalostno revna v svojih nazorih, da ob gospodarskem polomu lastne stranke in ob krepkem nastopu klerikalne struje ne ve kam. Nastopila je splošna zbežanost in brezmiselnost.

Socialna demokracija ima malo pristopen teren nekega, fanatiziranega kmeta, indolentnega inteligenta in polinteligenta, malenkostnih predsodkov in le malo četo pravih delavcev industrialnih podjetij. Vendar se socializem oglašuje tudi v najbolj oddaljenih vaseh. Delavci, ki so se vrnili iz sveta, vedo kaj povedati o delavskih organizacijah, kako si je delavec znal sam pomagati in priti do moči. Vzbuja se zanimanje med mlajšimi kmetovalci in to zanimanje postala tem intenzivnejše, čim bolj so združene domače politične in gospodarske razmere.

V tem znamenju konsekvantno nastopa socialno demokracijska stranka, ter išče sigurnih tal, ne s fanatiziranjem ljudstva, ne z demagogijo, ampak s političnim poukom. Kjer se med prostim kmečkim ljudstvom vrše shodi socialne demokracije, zapuščajo povsod globok vtisk, četudi dobiva izraza le v dvojbi nad dosedanjim gospodarskim redom. V tem pa je storjen prvi in najvažnejši korak. Kadar bodo razdrti maliki, se socializem sam razlije kakor zdravilen tok med goriško ljudstvo!

ves okoliš dolenskega kolodvora je pod njeno oblastjo. Tudi pri oddaji restavracije je imela svoj jeziček vmes in dobil jo je v najem trgovec in gostilničar Marenc in sicer zato, ker se zna milostljivo globoko priklanjati in odkrivati. Navada je na železnici, da dobivajo manjše kolodvorske restavracije železničarji, da poleg svoje borne plače zaslužijo še kaj. Na dolenskem kolodvoru mora biti seveda izjema. Gostilniško koncesijo imajo sicer otroci pokojnega železničarja Widra, a glavni dobiček ima le Marenc, ki ga ni prav nič potreben. Merodajne obalsti prosimo, da pristrižejo načelnikovi soprogi nekoliko peroti in da pri oddaji restavracije v prvi vrsti gledajo na železničarje.

— Železniški prelaz na Dunajski cesti. V sobotnem »Slovenskem Narodu« očita nekdo čuvajem, ki opravljajo naporno službo ob prelazu na Dunajski cesti, da šikanirajo ljudi brez povoda in brez vzroka. Uprava južne železnice je napravila pri prelazu most za občinstvo, da ni treba čakati, če se premikajo vlaki. Ali občinstvo kaj nerado izrablja ta most in mnogo je ljudi, ki skušajo zatvornice kar sami odpreti. Čuvaj mora take ljudi seveda zavrniti, ker je odgovoren za eventualne nezgode. Služba čuvajev je že itak naporna in ni čuda, če so vsled tega nervozni in postanejo še bolj razburjeni, če občinstvo nalašč odpira zatvornice takrat, ko se premikajo vlaki. Čuvaji pa tudi gledajo na to, da ustrežejo občinstvu, kadar le morejo in odpro hitro zatvornice. Železniška uprava je lansko leto izdala ukaz, da mora vsakdo po polnoči uporabiti most in sme čuvaj odpirati le vozom. Najžalostnejše je pa to, da so najbolj nestrpni pri prelazu ravno ljudje takozvanih boljših stanov, ki menda mislijo, da morajo čuvaji ubogati vsak njihov migljaj. Občinstvo naj uporablja most in naj ne nadleguje čuvajev, kadar ti ne smejo odpirati zatvornic, in vseh pri tožb bo konec.

— Celoletni občni zbor podružnice ljubljanskih židov bo v nedeljo, dne 13. julija t. l. v gostilni pri »Levu« na Marije Terezije cesti s sledečim dnevnim redom: poročilo funkcijonarjev; volitev odbora in nadzorstva; razno. Polna udeležba je potrebna.

— Zidarski shod v Spodnji Hrušici bo v nedeljo 13. t. m. ob 4. popoldne v gostilni pri Bončarju. Na shodu poročila sodrug Peteljan iz Trsta. Zidari! Agitirajte za mnogoštevilno udeležbo.

— K samomoru na Črni prsti se poročalo: Ko sta minolo nedeljo dva tržaška turista pri-

spela do slovenske kože na Črni prsti, sta našla v njej Kuneja in se nekaj časa z njim pogovarjala. Nato se je Kunej umaknil v spalne prostore v ozadiju, češ, da bo nekoliko počival. Takoj se je pa zopet vrnil in zaklical: »Pomagajte, pil sem cirkali!« Tržačana sta priskočila, a Kunej je bil v naslednjih hipih že mrtev. Na postelji je ležala prazna stekleničica in listek s križem in naslovom samomorilca in njegovih staršev.

— **Z doma je pobegnil pred osmini dnevi** 13 letni sin Mihaela Črneti s Poljanske ceste št. 54, šolski učenec Matija Černe. Imel je črno baržunasto obleko, kratke hlače, črne nogavice in zelen okrogel klobut. Kdor ga zasledil, naj to naznani očetu ali pa državni policiji.

— **Umrlj so v Ljubljani:** Josip Naglič, delavčev sin, 14 mesecev. — Matija Vrtovec, posestnik, 28 let.

— **Strela je ubila šest krav.** V noči od 7. na 8. t. m. je razsajal na planini Klek ljut vihar. Grmelo in treskalo je silovito. Zivali si ob času nevihte počisto zavetišča v ta namen postavljajo stanih. V en stan pa je udarila strela ter ubila šest krav posestnikom iz Podholma. Škoda je velika, ker so bile živali dobre mlekarice ni izborne plemenke.

— **Kinematografi »Ideal«.** Nihče naj ne zamudi ogledati danes zadnjičkrat krasne ameriške učinkovitosti kakor: »Jim, ubijalec medvedov« in »Štirinožni junak«. Velezanimiv je Pathe žurnal z interesantnimi football in tenis tekami. V petek specialni večer z Nordisk dramo »Mož s plaščem«. V soboto »Baje izgubljeni sin«, ameriška drama. V torek »Neuresničene sanje«, kolorirana francoska drama. Drugi teden »Bele lilije«.

Ildrija.

— **Društveni shod članov podružnice »Unije«** rudarjev v Ildriji se vrši v soboto ob 9. zvečer v novih društvenih prostorih v hiši »Obč. kons. društva« v Ildriji. Ker ima ta shod namen urediti notranje zadeve naših delavskih organizacij, zato prosimo vse člane tem potom, da se shoda vsi udeležijo.

— **Močni nalivi v Ildriji** so bili v noči od 7. na 8. julija in še 8. julija dopoldne. Voda je napravila več vsadov na raznih krajih mesta. Na občinskih potih so se napravili vsadi pod cesto Ildrija-Dole s škarpno vred. Pod cesto proti sv. Antonu je odneslo celo plast zemlje z drevesnim vred v dolino. Pota in ceste pa je še tako razdrapalo, da bo treba precej dela in stroškov predne bo zopet red. Pa bo še kdo trdil, da so razni stroški nepotrebni.

— **Občno konsumno društvo v Ildriji** ima dve novi filijalki. Z obema so člani jako zadovoljni. Oni pa, ki niso še člani, naj pristopijo. Pristopnina je 2 K 40 vin. s knjižico vred. Društvo je splošno, brez razlike stanu in političnega mišljenja. Vsak član ima enake pravice in dolžnosti. Vsak član naj enega člana pridobi, pa nas bo kmalu 2000. Vsak član naj kupuje svoje potrebščine samo v svoji zadrugi, pa bomo lahko imeli letos en milijon prometa. Proč z branjevc, ki nas denuncirajo. Časi naših slabosti so minili. Na delo torej za konsumno društvo!

— **Naše c. kr. oblasti in konsumna društva.** Konsumna društva, ki se tudi pri nas na Kranjskem že lepo razvijajo, so trn v peti raznim branjevcem in zraven tudi c. kr. oblastim. Ni dovolj le to, da so kons. društva z vsemi mogočimi davki obtežena, ampak jih zasledujejo oblasti tudi na druge načine. Meseca marca t. l. je bilo ovadeno občno konsumno društvo v Ildriji potom anonimnega pisma na c. kr. finančno ravnanstvo v Ljubljani in na c. kr. okrajno glavarstvo v Logatcu, da prodaja nečlanom in da ne lepi pravilno steklenic z žganimi pijačami. Na podlagi dveh anonimnih pism je bil takoj ves aparat uslužbenec omenjenih oblasti na nogah: orožniki in finančni stražniki. Ker niso bile prav daleč osebe, ki so napravile tajne ovadbe, niso imeli orožniki in finančni stražniki težkega dela z ovadbami. Že dne 8. aprila je izšla od finančnega ravnanstva v Ljubljani razsodba, da se na podlagi dveh slučajev nepravilno zalepljenih steklenic žganih pijač obsodi društvo na 5 K globe ter na dvakratno prikrajšanje davka na 12 K — skupaj 17 K. Medtem je bil načelnik društva sodrug Štraus pozvan zaradi prestopka obrtnega reda tudi k c. kr. okrajnemu glavarju, da društvo prodaja tudi nečlanom. Sodrugi Štraus je zahteval dokaz resnice ter imena ovaditeljev. Dokaz resnice so morali podati kot priče na prihodnem uradnem dnevu ovaditelji Josip Brus, branjevec, Josip Delakorda, trgovec, in šolski učenec Vincenc Novak, rudarjev sin. K obravnavi pa je prišel samo branjevec Brus ter utajil vse, kar je izpovedal pred orožnikom, ker je mislil, da ostane denunciacija tajna. Delakorda in Novak sta bila izostala, ker sta se bala javnosti zaradi grobe denunciacije. Povabljeni sta bila 12. junija zopet na uradni dan in sta, ker se jima je zapretilo, tudi prišla. Novak je izpovedal, da ga je Delakorda poslal kupiti v društveno filijalko po pol kilograma sladkorja in je istega tudi dobil. Delakorda je to nalašč storil in navzočemu orožniku sladkor takoj izročil. Zato je bil načelnik sodrug Štraus obsojen na 50 K. Proti tej obsodbi se je pritožil na c. kr. deželno vladu v Ljubljani. Le-ta pa je z dne 27. junijem obsodbo potrdila ter je izrekla, da je nedopustna vsaka nadaljna pritožba ali prošnja za milosten spregled kazni. Društvo je torej oškodovalec branjevec Delakorda za 67 K, ne da bi njemu to kaj koristilo. Mož se je priklatil pred dvema leti v Ildrijo, da bi živel tukaj na škodo domačih trgovcev in konsumnih združenj, zato so mu dobra najpodlejša sredstva. Vsak razsoden človek si bo to početje zapomnil. Značilno za vladne oblasti je to, da so jim anonimna pisma takoj dobrodošla, če gre proti delavskemu združnemu gibanju. Še bolj čudno pa je to: da je prav tista deželna vlada, ki je priziv konsumnega društva brez vsakega utemeljevanja zavrnila, še nedavno tega iskala v Ildriji informacije, kako bi bilo mogoče v Ildriji naraščajoči draginji odpomoči. Postopanje proti konsumnemu društvu pa je dokaz, da je imel ves proces samo namen, uničiti konkurenco, ki jo vodi konsumno društvo proti branjevskemu

izkoriščevanju, in vse oblasti so takoj nastopile na ljubo posameznika proti konsumentom, ki jih pa hočejo navidezno po drugi strani reševati.

Koroško.

— **Aristokratska predrznost.** Koroška deželna vlada ni dovolila gozdnemu ravnanstvu grofa Henckel-Donnersmarcka, da bi posekalo nekaj gozda in je obenem naročila ravnanstvu, da mora nekatere izsekane dele pogozditi. Deželna vlada je bila popolnoma upravičena do teh odredb, ker je njena dolžnost, da skrbi za vzdrževanje gozdov. Preveč iztrebljeni gozdi postanejo lahko največja nevarnost v gorskih krajih ob času močnega deževja. Grofu Henckel-Donnersmarcku, ki je eden najbogatejših zemljiških posestnikov na Avstrijskem in Pruskem, ni bila odredba deželne vlade po volji, zato je njegov gozdarsko ravnanstvo porabilo to priliko in poučil deželno vladu, da se gospodu grofu ne ukazuje kar tako meni nič tebi nič. Ravnanstvo je namreč takoj odredilo, da se zapro vsi grofovi gozdni pašniki, na katerih pasejo že od nekdanj kmetije, bajtari in poljski delavci iz okolice. Če bi ne imelo ubogo, od grofa izkoriščano ljudstvo te paše, bi moralo vsi živino prodati in na stotine družin bi bilo uničenih. Deželna vlada je morala gozdarsko ravnanstvo prositi, da zopet dovoli pašo. Ravnanstvo je pa stavilo pogoje: dovoli pašo ljudstvu, če vlada prekliče svoje odredbe glede sekanja in pogozdov grofovih gozdov. In deželna vlada se je morala ukloniti zapovedi gospoda grofa. Pred nekaj dnevi je ravnanstvo razveljavilo prepoved paše, ko je dobilo od deželne vlade zagotovilo, da sme gospod grof svoje lesne kupčije nadaljevati, ne da bi se mu bilo treba ozirati na narodno gospodarske interese dežele. Gosp. grof je torej najlepši terorist, ki si ga je mogoče misliti. Na Avstrijskem delajo pač le aristokratije tako kakor se jim zljubi, za navadne zemljane velja pa zakoni.

Goriško.

— **Shod v Volčjadrugi** se je vršil dne 6. t. m. ob obilni udeležbi, kar je tembolj značilno, ker so bili v Volčji dragi v treh sosednjih gostilnah naznanjeni trije shodi: socialno demokratični, napredni in klerikalni novostrujarjev. Najbolj obiskan je bil shod novostrujarjev, kar je naravno, ker so prihajali poslušalci naravnost iz cerkve od večernice. Shod naprednjakov pa se sploh ni mogel vršiti zaradi pomanjkanja poslušalcev. Na shodu socialne demokracije je bilo tudi precejšnje število kmečkega ljudstva, ki je z zanimanjem sledilo izvajanjem in splošno pritrjevalo nastopi socialne demokracije. Zavedni renški zidarji so shod iz Sarajeva pozdravili brzojavno, kar je med delavstvom zbudilo živahno veselje.

— **Volilni shodi na Krasu.** Pretečeno nedeljo se je priredilo na Krasu več volilnih shodov, ki so se prav dobro obnesli. Nasprotnikov, ki bi skušali motiti shode, izvzemši v Tomažu, ni bilo. Poročali so sodrugi Kopač, Regent in Golouh. Kandidatje socialno demokratične stranke bodo tudi letos dobili na Krasu mnogo glasov. Izredno živahen je bil shod v Tomažu, in to izključno po zaslugi odnottnega kaplana, ki hoče baje postati vodilna moč novostrujarskega gibanja na Goriškem. Njegovi prvi koraki sicer ne obetajo mnogo, četudi si misli, da je ravno on poklican rešiti Kras pred socialistično poplavo. Da bi onemogočil socialistični shod, je sklical svoje zborovanje ravno ob isti uri in v prostorih iste gostilne, kjer se je imel vršiti naš shod. Toda že po udeležbi je bilo razumeti, da se mu nameni ne bodo posrečili. Medtem ko je pričakovalo začetek našega shoda veliko število volilcev, je »gospod« otvoril shod in začel »udrihati« proti socializmu ob neznatni peščici pristavev, ki so bili pripravljeni iz poštrevnosti do mladega kaplana, poslušati kateresibodi neslanosti. Komaj je pa slavni kaplan pričel poročati, je prišel sodr. Kopač, ki je bil doleden kot poročevalec na našem shodu in ki je tudi, ne meneč se za klerikalni shod, po nagovoru sodruga Pipana, ki je otvoril shod na dvorišču gostilne, prevzel takoj besedo, da posveti primerno klerikalnim »agitatorjem«. Kakor je pričel sodrug Kopač svoj govor, se je zgodil čudež, da je še ona peščica, ki je poslušala kaplana, zapustila dvorano in prišla na dvorišče. V dvorani sta ostala še kaplan in njegov adlat. To jih je pa tako silno razburilo, da sta urno zapustila borišče v kljub povabilu Kopača, da bi se udeležila razprave. Sicer ni to mnogo škodovalo, kajti kakor je bilo videti, ni bilo navzočim mnogo do besed podjetnega kaplana. Sodrugi Kopač je nato pojasnil stališče socialno demokratične stranke napram delovanju goriškega deželnega zbora. Še posebej je posvetil klerikalnim starim in novim strujarjem. Pri teh volitvah gre za precejšen plen in se ni čuditi, da se tisti, ki niso mogli doslej do pripravljene korita, rijejo naprej. Gre za deželno glavarstvo in za deželno odborništvu. Ker ni upati, da bi mogel Gregorčič zadovoljiti povoljno vsem klerikalnim nenasilnostem, je bilo treba ustanoviti novo strujo, ki naj izpodrine tla onim, ki so se doslej nemoteno mastili ob polnem koritu. Poleg novih in starih strujarjev imamo seveda še druge stranke, ki se potegujejo za deželni zbor z več ali manj enakim namenom. Volitev se udeležijo tudi narodna stranka, četudi ni v eksponentih te stranke ne v deželnem zboru in ne izven njega ničesar slišati. Govornik je nato opisal ustroj deželnega zbora in naloge socialno demokratične stranke, ki zahteva uvedbo splošne in enake volilne pravice za deželni zbor, ki ne bo mogel uspešno delovati, dokler ne bodo imeli v njem svoje zastopstvo širši kmečki in delavski sloji. Shod je bil za nas neprecenljive vrednosti. Navdušenje ljudstva je pričalo o razpoloženju volilcev proti izkoriščevalcem deželnega zastopa.

— **Nabrežina.** V nedeljo dne 6. t. m. nas je obiskal sodrug Ebin Kristan iz Ljubljane, Nabrežinsko delavstvo, veseleč se svojega delavnega sodruga, le v obilnem številu prihitelo dopoldne na predavanje in popoldne na volilni shod.

Kakor je nad vse krasno uvelo Kristanovo dopoldansko predavanje o političnem položaju v Avstriji, je bil ravno tako tudi shod najlepši dokaz zavednosti nabrežinskega delavstva. Sodrugi Ebin Kristan je spretno orisal delovanje goriškega deželnega zbora in jasno je razložil, kdo da je imel korist od njega. Deželnozborski volilni red je pod vso kritiko. S takozvano splošno kurijo so klerikalci goriško delavstvo ogoljufali. S svojim gospodarstvom pa so klerikalci deželi napravili kup dolga in upeljali koritarstvo in korupcijo. Zato pa mora biti delavstvo povsod proti deželnim zborom, kajti povsod odločujejo po njih klike. Bolezen deželnih zborov je splošna, ker se ti parlamenti ne vjemajo z dejanskimi razmerami in potrebami. Namesto življenja je povsod spor in propadanje. Deželni odbor velike češke dežele bo kmalu tako daleč, da ne bo mogel več plačevati svojega uradništva. Govornik je obširno razložil, kako bi se imeli nadomestiti deželni zbori. Potem se je pobavil z goriškimi razmerami. Mandati, ki so jih dobili poslanci iz farovžev, ne koristijo prav nič delavskim interesom. To se bo pa dogajalo toliko časa, dokler se delavstvo in mali kmetije sami ne zgranejo in ne nazejejo z bičem to zalego iz deželnega dvorca. Če bo pa le malo socialističnih glasov oddanih pri volitvah, bodo klerikalci gotovo rekli, da je ta volilna pravica čisto dobra. Jalov je izgovor, da delavstvo sedaj še ne bo zmoglo, ker ni nikjer tega zapisane; če že ne bomo zmogli sedaj, se pa s tem pripravimo za bodočnost! Če so druge stranke izgubile pogum, da bi pregnale koruptno klerikalno kliko, ga delavstvo gotovo ni izgubilo. Delavsko ljudstvo ima še dovolj poguma, da gre tudi v ta boj in ne jenja prej, dokler ne bo tudi v goriški deželi porazen klerikalni zmaj. Zato pa v nedeljo glasujemo vsi za naše socialistične kandidate, ki gredo v boj za splošno in enako volilno pravico! Sodrugi Percec je še ob koncu shoda v kratkih besedah prinašal pozdrave tržaškega delavstva in izrazil njih simpatije goriškemu delavstvu v sedanjem boju.

— **Svinjar.** Iz Gorice nam poročajo: Včeraj so aretirali v goriški bolnišnici usmiljenega brata, ker je zlorabljal dečke.

— **Iz Skrilj na Vipavskem.** Novostrujarji so sklicali dne 6. t. m. v Skriljah volilni shod, a tako na skrivnem, da ni bilo mogoče izvedeti zanj. Ker je pa ta dan bila v Skriljah cerkvena slavnost, je prišlo slučajno tja kakih 100 zborovalcev, med njimi tudi nad farovico naših sodrugov. Shod je otvoril jurist Vrtovec z nesramnim napadom na socialno demokratično stranko na Goriškem in njene kandidate za deželni zbor. Med drugim je tudi rekel: Socialna demokracija je protiverska, protinarodna in protigospodarska. Kaj hoče socialna demokracija s svojim protiverskim in protinarodnim kandidatom? Zborovalci, ki našega kandidata dobro poznajo, so takoj zaupili, da laže. Hrup je bil tako velik, da je moral govornik preiti s 14. če je hotel nadaljevati svoj govor. Ko je uvidel, da tukaj ne sme preveč napadati socialno demokracijo, je prešel na delovanje deželnega zbora. Rekel je: Tisti ljudje, ki smo nanje zaupali in ki smo jih vam priporočali, so se prodali laški liberalni stranki, ko smo jih poslali v deželni zbor. Razmere v deželni hiši se morajo izpremeniti, mora se upeljati enaka volilna pravica. (To smo mi že dolgo časa zahtevali.) Za njim sta govorila še dva duhovnika, toda njihova govora sta bila precej suhoparna. Nato se je oglašil k besedi predsednik naše okrajne organizacije sodrug A. Kobal. Dejal je: Ne prijavil bi se k besedi, ker nas komedije med staro klerikalno stranko in novostrujarji kaj malo brigajo, ker je vse skupaj velik politični švindel, ali gospod govornik je napadal našo stranko in nje kandidate na tak način, da mu moram odgovoriti. Naša stranka ni protiverska, ne protigospodarska in ne protinarodna, ker zahteva za vsak narod narodno avtonomijo. Ona je ie mednarodna. Združen proletarijat proti združenemu kapitalu. Tudi ni proti veri, ampak je le proti

zlorabi vere. Zloraba vere, zvlačevanje vere v politične boje, škoduje narodni. Da ni protigospodarska, to pa že pričajo mnoge delavske zadruge po Goriškem. Glede našega kandidata, sodruga Vičona, vemo pač vsi dobro, da je dober Latolčan, dober Slovenec in dober gospodar. Vi, ki hočete usiliti volilcem dr. Breclja, ravno tako kot ste usiliti pred leti Gregorčiča in druge, kakšno garancijo imate, da ne bo stopil z zvezo z laškimi grofi? Doslej si še ni priobčil dr. Breclj za nas kmete prav nobenih zaslug. Vi nas poznate samo pred volitvami, kadar potrebujete naše glasove. Tistikrat vam ni noben hrib previsok in nobene stopnice prestrme. Drugače vam je pa kmet deveta briga. Lepe besede imate za nas samo sedaj! Kmetje ne moremo zaupati drugim stanovom, dokler vidimo, da izrabljajo ti stanovi kmeta za slepo orodje. Dokler mu bodo drugi stanovi imenovali zastopnike in ga tudi zastopali, se mu bo vedno godilo kakor doslej, da bo izdan po deželnih in državnih hišah. Rešitev kmeta je le v močnih in združenih kmetijskih organizacijah. V samopomoči je rešitev. Drugi stanovi nam ne bodo pomagali, ako si sami ne bomo pomagali. (Vsi zborovalci z duhovniki in g. Vrtovcem so pritrdjevali.) Volilci! Glasovnice bodo odločevale, bo li izvoljen kandidat, katerega smo si sami izbrali, ali pa ljubljene gospode v kutah in frakih, katerega so vam oni imenovali. — Nato je še enkrat govoril jurist Vrtovec, češ, da je sodrug Kobal zašel v protislovje. Rekel je, da socialna demokracija ni proti veri, v isti sapi pa da je vero napadal. Župnik Rejc je prišel zopet z 10 božjimi zapovedmi na dan. — Tako se je končal novostrujarski shod v Skriljah. Na dan volitve pa bomo pokazali, komu da zaupamo.

— **Sklep šolskega leta na obrtno nadaljevalni šoli v Solkanu.** Na obrtno nadaljevalni šoli v Solkanu se je končalo šolsko leto 29. junija. Sklepne slovesnosti so se udeležili kot člani šolskega odbora gg.: župan Josip Vuga, šolski ravnatelj T. Jug, c. kr. okr. šol. nadzornik dr. Josip Pavlin, koncipist trgovske in obrtne zbornice dr. Anton Grusovin, mizarški mojster Anton Makuc in šolski vodja Fr. Bajt. Navzoče je bilo učitelstvo domače in obrtne ljudske šole, mnogo občinskih starejšin, obrtnih mojstrov, več gospodarjev in članov oddelčnih družin in mnogo občinstva. — Iz poročila šolskega vodje se naznanijo sledeči važnejši podatki: Šolsko leto je trajalo 8 mesecev. Šola je dvorazredna, a oba razreda imata pararelko. Ustanovljena je bila l. 1909. Vzdržujejo jo deželni zalag, država, c. kr. okrajni šolski zalag, občina Solkan in Trgovska in obrtna zbornica. — Poučevalo se je v vsakem razredu po 8, skupaj 32 ur na teden. Učni predmeti so bili: geometrija in projekcijski nauk, geometrično in projekcijsko risanje, prostoročno risanje, strokovno risanje, obrtno spise v zvezi z občimi obrtnimi predpisi in najvažnejše, kako se varuje in ohranjuje zdravje. — V začetku leta je bilo 118, konec leta pa 91 učencev v dobi od 14 do 18 let. — Povprečno je bilo pri pouku vsak učni dan navzočih 85%. — Učni smoter je dosegel 87, zaostali so pa 4. — Kot premije so se delile hranilne knjižice na zneske od 5 do 10 K, ki so vinkulirane do 20 starostnega leta, v skupnem znesku 150 K. — Obdarovanih je bilo 21 vajencev. — Po narodnosti so bili razen enega vajenca vsi Slovenci. Mizarških vajencev je bilo 80, ključavničarskih in kovaških 8, krojaških 3. — Poučevale so 4 učne osebe in sicer gg.: šolski vodja Fr. Bajt, strokovni mizarški risar Fr. Scherzer, Alb. Stritar in Em. Zorn, vsak po 8 ur na teden. Pouk je bil reden in točen in šolski obisk boljši od prejšnjih let. — Po slovesnem sklepu šolskega leta, ki se je vršil v navadnem redu kakor na drugih obrtnih šolah, je bila otvorjena razstava medletnih izdelkov, ki je ostala odprta 4 in pol pop. — Razstavo je prišlo ogledat mnogo občinstva, ki se je prepirčalo, da je šola dosegla lepe uspehe. — Novo šolsko leto prične 3. novembra.

Druga vojna na Balkanu.

Srbi so v centru dosegli nedvomne uspehe. Grška in srbska armada sta si baje podali roko. Na severu imajo Bolgari nekaj uspeha. Rumunija intrigira na vse strani. Vesti o posredovanju se množe.

SRBSKE VESTI.

Štip v srbskih rokah.

Belgrad, 9. Po dolgotrajnem in krvavem boju, v katerem so se Bolgari branili z naporom vseh sil, je srbska vojska osvojila Štip. Bolgari so se umaknili preko Radoviča proti Pečevu. Srbi so zaplenili veliko orožja in streliva. Po tem srbskem uspehu je postal položaj bolgarske armade zelo kritičen.

Krvava bitka ob Bregalnici.

Belgrad, 10. Tiskovni urad poroča: Naše čete so zavzele Štip v torek zjutraj. Dne 2. t. m. so vrzle Bolgare na drugi breg Bregalnice. Nato so 3. na vsej fronti nastopile napad. Dne 6. so imele izrazito zmago pri Kočani, kjer je bilo desno bolgarsko krilo s 50 bataljoni in več kot 100 topovi uničeno (?) Desno krilo je bilo ločeno od levega s 60 bataljoni in več kakor 120 topovi. To je bilo vrženo v smeri proti Carevemu Selu 35 kilometrov za pozicije, ki jih je imelo začetkom boja. Bolgarskemu centru pri Štipu se je baje posrečilo, da se je držal in kril umikanje levega krila, medtem ko so Srbi zasledovali levo krilo. Zavzetje Štipa dokazuje odločno zmago Srbov na celi fronti. Po zavzetju Štipa so se Bolgari umaknili proti Radoviču in Pečevu. Zasledovale so jih naše čete in grška armada, ki je prihajala od Strumice. Bitka ob Bregalnici je izmed najbolj krvavih, kar jih je bilo v balkanski vojni in bo imela zaradi ogor-

čenja in izgub nasprotnikov odlično mesto v moderni vojni zgodovini. (Saj zato so narodi ustvarjeni, da prihajajo v vojno zgodovino. Čim več poklanjih, tem odličnejše mesto! Veliko vprašanje je rešeno: Kaj je človek? — Materijal za kanone in generalštabske knjige!)

Zmaga pri Zaječaru.

Belgrad, 10. Svojnje oficijozno poročilo pravi: Včeraj zjutraj so se pričeli boji pri Zaječaru. Dva osamljena srbska polka sta hrabro branila svoje pozicije. Bolgari so izvršili pet energičnih napadov, pa niso mogli priti naprej. Ob 11. zvečer so bili Bolgari poraženi, Srbi so zavzeli njih pozicije.

Bolgarski uspeh.

Dunaj, 10. Iz Belgrada poročajo: Z zavzetjem Knaževca in Aleksinca od Bolgarov je srbska armada, ki se je bojevala na črti Vranja-Kumanovo-Skopje, odrezana od zveze z Belgradom. Dolina Morave je proti severu le slabo zasedena. V oficijelnih krogih priznavajo, da pridobivajo Bolgari tal, dvomijo pa o končnem uspehu Bolgarov. (Vir te vesti nam ni znan.)

ZVEZA GRKOV S SRBI.

Belgrad, 10. Oficijozno poročajo, da se je posrečilo grški armadi, da je efektivno prišla v stik s srbsko. (Če je to resnično, je ta spojitve za nadaljne operacije veličanskega pomena in izredno otežava pozicijo Bolgarov.)

BOLGARSKE VESTI.

Sofija, 10. Včeraj ni izdalo vojno ministrstvo nobenih vesti z bojišč.

London, 10. »Times« javljajo iz Sofije: V okraju Kočana so luti boji. Četrta bolgarska armada generala Kovačeva je dobila znatna porazila od pete. Najbrže se bo vojna tukaj odločila. Tretja armada generala Petrova je odstopala proti Vranju, da odreže Srbom retinado. Razdelitev armade generala Ivanova je največja napaka, ki je bila storjena v tej vojni. Če bi se bil izvršil načrt Savova, ne bi bili Bolgari doživeli razočaranja.

GRŠKE VESTI.

Atene, 10. »Agence d'Athènes« poroča, da je grška armada zasedla Seres.

Kavalo bombardirajo.

Pariz, 10. Iz Belgrade poročajo, da bombardira grška mornarica Kavalo.

Grki si pripisujejo odločitev.

Atene, 10. Tukaj pripisujejo bitki pri Dojranu, v kateri so Grki sijajno zmagali, največji pomen. Sovražnik je prisiljen, da se zbere ob Vardarju. Vsled grške zmage ne bo ostalo Bolgarom nič drugega, kakor da se umaknejo zaradi pomanjkanja živil. (Torej srbske zmage pravzaprav ne pomenijo veliko: odločilne so le velikanske in sijajne in slavne in nepopisne zmage Leonidovih potomcev.)

POSREDOVANJA.

Rusija posreduje.

Sofija, 9. Ruski poslanik Nehljudov je svetoval Danevu, naj poizkuša doseči spravo s Srbijo, ki bi omogočila ohranitev balkanske zveze. Na tej podlagi bi Rusija nastopila, da obvaruje Bolgarsko nevarnosti, s katero jo ogrožava Rumunija.

Pariz, 9. »Figaro« poroča: Francoska diplomacija se pripravlja, da s posebno akcijo ustavi nadaljevanje prelivanja krvi, čim doseže ena ali druga stran prvo odločilno zmago. Rusija ne bo dovolila, da se Bolgarska popolnoma razdene.

BOLGARSKA ZA SPRAVO.

Dunaj, 10. Snoči je dala bolgarska vlada vsem velesilam izročiti noto, ki obsega sedem točk in predvsem izjavlja, da je slepila trditve, če da je Bolgarska pričela vojno. Grška in Srbija sta pričeli vojno tisti trenutek, ko je Danev izjavil, da je pripravljen odpotovati v Peterburg za mirno poravnavo spora in se izrekel za rusko razsodišče. (To izvajanje bi bilo vendar neverjetno predrzno, če bi bilo res, da ima Srbija bolgarsko povelje za napad v rokah!) Bolgarska je tudi danes pripravljena za mir, če se vrne Srbija na pogodbeno stališče, ki je obstojalo v času vojne s Turčijo.

Sofija, 9. Bolgarska vlada je poslala svojim zastopnikom pri velesilah okoliščino, s katero jim naznanja, da je pripravljena na pogajanje za razdelitev Makedonije.

BOLGARSKA IN RUMUNIJA.

Vojna neizogibna.

London, 9. »Daily Mail« javlja iz Bukarešte: Neki član rumunske vlade se je izrazil, da je vojna med Rumunijo in Bolgarsko neizogibna. (Strašno pogumna je ta Rumunija, kadar ima pred sabo sovražnika z zvezanimi rokami!)

Bolgarska vlada hoče vojno.

Bukarešt, 10. Rumunska armada je pripravljena, da že prihodnje dni prekoraci bolgarsko mejo. Rumunija se ne bo vdala nobenemu diplomatičnemu pritisku, ker more njen spor z Bolgarsko rešiti le orožje.

Kaj zahteva Rumunija.

Bukarešt, 10. Rumunija zahteva brez-pogojno prepustitev vsega ozemlja od Silistrije preko Dobriča do Varne. Razentega podpira vse srbske in grške zahteve, ker hoče s svojo akcijo doseči ravnotežje na Balkanu. Grški mora Bolgarska prepustiti vse ozemlje od črte Djevdellje-Kavala. (Ta beseda o »ravnotežju« je najodličnejša laž: povsem jasno je, da hoče Rumunija s svojimi teritorialnimi zahtevami doseči materialno, s podpiranjem srbskih in grških zahtev pa moralno premoč na Balkanu.)

KAJ JE S TURČIJO?

Bolgarska in Turčija.

London, 10. »Times« poročajo iz Carigrada: Bolgarska vlada je včeraj odredila, da zapuste Bolgari marmarsko obal; zato je dobila od Turčije zagotovilo, da Turki ne prekoračijo pogojene meje in ne napadejo Bolgarske.

Turčija in Rumunija.

Dunaj, 10. Oficijozna »Wiener Allgemeine Zeitung« poroča iz Carigrada z včerajšnjim datumom: Rumunski poslanik je bil včeraj pri turški vladi in je imel dolge konference z velikim vezirjem in z ministrom za zunanje zadeve. Rumunija je sklenila s Turčijo pogodbo, da prepreči bolgarsko previlstvo na Balkanu (in ga prisilepi sebi!!!) V ta namen bosta Rumunija in Turčija mobilizirali vsaka po 200.000 mož ob meji in potem diktirali Bolgarski mir. (Ta vest je nemara zlagana; Ali tudi želja je značilna. Rumunija, ki ni doprinesla niti najmanjše žrtve, ampak ves čas stala za plotom, se očitno pripravlja, da pograbi največji kos dobička in se ob razdoru zaveznikov nenadoma postavi na prvo mesto na Balkanu. V čem gverem interesu je ta politika, ni težko uganiti. Balkanci so resnično slepi!)

PROTI SEPARATNIM AKCIJAM AVSTRIJE.

London, 10. V diplomatičnih krogih zatrjujejo, da iščejo velesile formulo, ki bi preprečila, da bi kaka posamezna država izkušala varovati svoje interese drugače kakor s skupnim postopanjem. Nihče ne zahteva od Avstrije, da se izreče popolnoma desinteresirano, pričakuje se pa, da se doseže od Avstrije pojasnilo, kako si v glavnih potezih zamišlja ravnotežje na Balkanu.

Zadnje vesti.

ODSEK ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE.

Dunaj, 9. Pododsek za socialno zavarovanje je imel danes dopolne sejo, da razpravlja o prehodnih določbah. Načelnik odseka, poslanec Buzek je predlagal izjemne določbe za Galicijo in Bukovino. O teh izjemnih določbah se mora še izjaviti finančno ministrstvo. Načelnik je dobil tudi nalog, da posreduje med strankami za sporazum o socialnem zavarovanju.

STRAŠNA EKSPLOZIJA V TRSTU.

Trst, 9. Danes zjutraj je prišel iz Grobštala na Moravskem vagon steklenic z ogljikovo kislino. Vagon bi morali izložiti v skladišču C državnega kolodvora. Izlaganje je preskrbelo 5 delavcev, 27letni delavec Slavec je prijel steklenico v roko, ta mu je padla iz rok na drugo steklenico, ki je ležala na tleh in ki je vsled tega eksplodirala. Eksplozija je bila tako močna, daje zagnalo delavce daleč proč. Vsi so mrtvi. Skladišče se je potreslo tako kakor ob močnem potresu. Del strehe je odrgalo in sploh je napravila eksplozija ogromno škodo. Ostali delavci v skladišču se je polotil silen strah in so zbežali. Delavec Spazzak se je onesvestil.

UMOR IZ POHOTNOSTI.

Moravska Ostrava, 9. Strašen zločin se je zgodil to noč tukaj. V torek popoldne je najel v tukajšnjem hotelu sobo 30letni zavarovalni agent Alfred Nedjela. Hišnici je dejal, da ga ne sme nihče motiti, ker bo spal. Ko ga v sredo še ni bilo iz sobe, je oboje pogledalo skozi ključavnico v sobo. Videli so, da se je Nedjela obesil. Poslali so po policijo. Ko je prišla policija v sobo, je našla 12letno dekle, ki je ležalo mrtvo na tleh in izgledalo strašno. Iz različnih okoliščin so spoznali, da je agent deklico zlorabil in že ko je bilo mrtvo, še zadostil svoji pohotnosti. Morilca so odrezali. Mrtve ni, a zaslišati ga še ne morejo. Hotelsko oboje pravi, da ni prav nič videlo, kdaj da je prišel otrok v sobo. Nesrečno dekle je hčerka v okraju dobro znanega socialno demokratičnega zaupnika sodruga Barte.

VOHUNI NA JUŽNEM TIROLSKEM.

Inomost, 10. Inženir Paier, ki so ga bili aretirali v Roveretu, ker je bil prodal Italiji načrte utrd na planoti Lavarone, ima več sokrivcev. Včeraj so aretirali tri osebe, od katerih sta dve bili uslužbeni pri Paierju, tretji je pa lesni trgovač iz Vieregente. Inženir Paier je obtožen tudi goljufije, ker je oškodoval vojaški erar za visoko vsoto. V Roveretu so aretirali še pet paznikov utrdbenih zgradb v Lovrani.

RODBINSKA TRAGEDIJA.

Monakovo, 9. Iz železniškega mostu v bližini Monakova je skočila danes popoldne v Izaro vsa družina: oče, mati in dva otroka. Mati in hči sta padli na jez in sta bili takoj mrtvi, oče in sin sta izginila v visokih valovih reke.

ZBORNICA LORDOV PROTI HOME RULI.

London, 9. Lord Lansdowne je izjavil, da bo pri drugem čitanju zakona za Home Rule predlagal, da zbornica lordov ne nadaljuje z razpravo o tem zakonu tako dolgo, dokler volilci ne izrečejo svoje sodbe o Home Ruli.

Trst.

— Užaljena nedolžnost. Iz Trsta, dne 8. julija, nam poročajo: Včerajšnja »Edinost« je spravila na dan vso jezo užaljene nedolžnosti nad »socialno demokratično perfidnostjo«. Kakor po navadi se je razjezila »Edinost« tudi včeraj »a sangue freddo«. Zakaj se je »Edinost« razjezila? Zato, ker smo z njo polemizirali na podlagi, ki jo je sama postavila kot premiso za polemiko. Dejala je »Edinost«, da socialisti ne bi bili zmagali, ako bi bili slovenski narodnjaki glasovali za italijanske nacionalce. Odgovorili smo ji, da ima prav in smo dostavili, da tudi dr. Pertot ne bi bil izvoljen, ako bi bili italijanski nacionalci glasovali za socialne demokrate. Kar smo mi dejali, pravi »Edinost«, da ni res. Rada bi dokazala svojim potrpežljivim bralcem, da ni glasoval pri ožji volitvi v drugem okoličanskem volilnem okrožju noben italijanski nacionalce za slovenskega nacionalca. In ker smo povedali zraven še to, kar čivkajo že vrabci po strehah, da je bil postavljen namreč dr. Pertot kot kandidat v drugi okoličanski volilni okraj, ker živa simpatije pri italijanskih nacionalcih, pravi »Edinost«, da smo obrekovali dr. Pertota. V notici pravi »Edinost«, da smo obrekovalci, lažnjivci, perfidni ljudje in tako dalje. Dobro poznamo ton narodnega dnevnika, pa se zaradi tega ne jezimo, kakor se ne jeze italijanski sodrugi zaradi pisave v »Coda del diavolo«. Za danes bodi tem nedolžnim gospodim povedano le to, da imajo med slovenskimi časnikarji in med slovenskimi strankami najmanj pravice govoriti o laži, perfidnosti in obrekovanju. Tržaška slovenska narodna stranka vzdržuje NDO, in potem nje plačuje dva izdajalca socialne demokracije in delavstva z edinim namenom, da obrekuje in blatita vse socialno demokratične delavce in da trosita o socialni demokraciji infamne laži. »Edinost« pravi, da mi blatimo, med tem ko trosi dan za dnem v svet pravilice o zvezi med socialno demokracijo in kamoro. Ta list, ki ne more živeti brez obrekovanja in sumničenja, ima pogum govoriti o obrekovanju. Čemu, o gospodje, se delate nedolžne, ko niste? Čemu, o gospodje, kažete pred svetom tako nerodno svojo impotenco napram socialni demokraciji? Kdo je bil neki oni tepec, ki vam je dopovedal, da nas boste na ta način uničili? Pripravite se rajši mirno in dostojno na zadnje ure in prosite odpuščanja one, ki ste jih po nedolžnem obrekovali, one, ki so zaradi vas po nedolžnem trpeli in vse, ki se še niso prodali vaši bedasti a malenkostni gonji proti socialni demokraciji. Mi, gospodje, smo šele v začetku in vam zagotovo, da boste svoje blazno početje drago plačali. O tem smete biti prepričani. Za danes bodi pika, ker smo trudni in nimamo volje se nehati v vaši noleniki.

Novice.

* »Čudeži« kirurgije. Iz Pariza poročajo: Pred kratkim so se sešli na kliniki profesorja Samuela Pozzija učenjaki, člani akademije znanosti in medicinske akademije, zdravniki, dijakci medicini, da prisostvujejo predavanju »doktorju čudežev«, Aleksiju Carrelu. Dr. Carrel je dejal: Kaj lahko je dandanes izmenjati nogo, roko za zdravejšo roko ali nogo. To je stvar tehnike. Operacije so kar najbolj enostavne in ne zahtevajo drugega nego hladnokrvnost in operacijsko znanje. Težje je izmenjati notranje organe. Skoro vedno se posreči, da se vstavi živali zopet organ, ki ji je bil prej odvzet: vse drugače pa je, če se hoče ustaviti ledvico psa drugemu psu. Ta vcepljena ledvica hitro hira, hitro ostari in povzroči pri živali predčasno ostarelost, in posledica je smrt. Psici, ki smo ji odvzeli ledvico, ledvico postavili na led in ji jo zopet vcepili, je imela še dvanajst mladičev in poginila šele čez dve leti in sicer vsed boleznijo, ki ni bila prav nič v zvezi z ono operacijo. Drugi psici smo vcepili tujo ledvico, operacija je kazala prvih osem dni prav dobro, a potem je poginila psica. Mlada mačka, na kateri so izvršili prav tako operacijo, je poginila čez 40 dni na znakih predčasne ostarelosti. Nemogoče je torej vcepiti človeku, ki ima bolno ledvico, drugo. Ali nekaj drugega se je posrečilo kirurgiji. Lahko se zgodi, da potrebuje zdravnik precejšnjo množino človeške kože. In niso vedno na razpolago pogumni ljudje, ki bi si dali izrezati večje kose kože. Posrečilo se mi je, da sem ohranil kožo več mesecev živo, ker sem jo vložil v vazelin in na led. Novojška porodničnica mi je dovolila, da dobim kožo vsakega mrtvorjenega otroka, ki ga porodi zdrava mati. Kožo odločim od telesa, razrežem na kosce, velike kakor pisemne znamke, jo prevlečem z voskom in vazelinom in ohranim na ledu. 40 dni ostane koža živa. Lahko jo odposljam čez Tiho ali Atlantsko morje in kmalu bomo doživeli nastopni čudež znanosti: nesrečnika, ki je zadobil daleč tam v Sibiriji hude opekline, bo rešila koža, ki jo vzamem iz novorojenih ledenih omar...«

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdaja in zalaga založba »Zarje«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Posljite naročnino,
če je še niste!

40 letni uspeh, ki ga potrjujejo na tisoče priznanj.

Želodčna tinktura

lekarnarja Piccolija v Ljubljani

krepi želodec, pospešuje prebavo in je odvajalna. 1 stekleničica velja 20 vin.

Naročila sprejema lekarna **G. Piccoli, Ljubljana.**

Kavarna

Unione v Trstu

ulica Caserma in Torre Bianca

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.

Biljardi.

Shajališče tržaških in vnanjih sodrugov.

Postrežba točna. — Napitnina je odpravljena.

Naznanilo.

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico v Ljubljani

r. z. z. o. z.

sklicuje delegate iz Ljubljane in okolice na

izredno zborovanje

ki bo v nedeljo 13. julija v Ljubljani pri »Levu«, delegate gorenjskih filial (Tržiča, Koroške Bele, Save in Jesenic) pa dne 20. julija dopoldne na Savo k Werglesu. Začetek obeh zborovanj ob pol 9. dopoldne.

DNEVNI RED: 1. Petletni obstoj društva. 2. Nadaljno delo.

Prosi se vse delegate, da se zborovanj zanesljivo in polnoštevilno udeležijo.

Nadzorstvo.

Načelstvo.

Najlepša birmanska darila

s katerimi razveselite svojce, si nabavite prav poceni, če se obrnete takoj na največjo zalogo ur, zlatnine in srebrnine

Blago najfinejše vrste. Cene najnižje.

H. Suttner

Ljubljana, Mestni trg št. 25.

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.

IKO Tovarniška znamka **IKO**

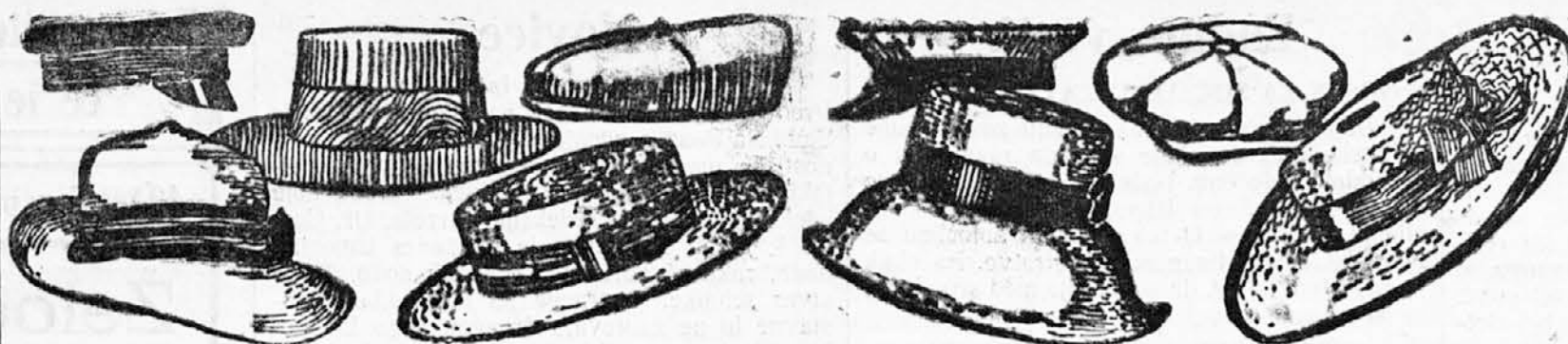
Naročite krasni veliki ilustrovani cenik, ki ga dobite zastoj in poštne prosto.

Moderni klobuki za gospode

trdi in mehki, najnovejših oblik in barv, **slamniki**, čepice, vse v nedvomljivo največji izbiri in najboljši kakovosti iz prvih svetovnih tvornic po zelo skromnih stalnih cenah z 10% popustom v

Modni in športni trgovini

P. Magdić, Ljubljana, nasproti glavne pošte.

Delavske konsumne zadruge

za Trst, Istro in Furlanijo v Trstu

(registrovana zadruga z omejenim jamstvom)

Vsed velikega dohoda blaga v

skladišče za oblačila

ulica Raffineria šte. 3

so štirje oddelki:

konfekcija - manufaktura

== pokrivala - obuvala ==

popolnoma oskrbljeni z zadnjimi novostmi za nastopajočo

pomladansko in letno sezono.

Cene:

Konfekcijski oddelk:

	meter od	do
Otove obleke za moške iz najmodernejšega blaga	K 22 80	naprej
Otove obleke za dečke	16 50	"
Otove obleke za dečke s kratkimi hlačami	12—	"
Kostumi za otroke	6—	K 15—
Površniki in raglani za moške	28—	50—
Moške obleke iz platna	14 50	naprej
Obleke za dečke	9—	"
Kostumi za otroke	4 40	"

Sacco Alpaga črni, modri in sivi v veliki izbiri.

Obleke po meri:

Izgotovljene v lastni krojačnici po najnovejših vzorcih in v najfinšem rezu ter natančno izdelane.

Moške obleke šviota	K 48—	naprej
Moške obleke iz počesane volne	52 50	"
Moške obleke iz počesane volne, modre	48—	"
Moške obleke iz črnega prikrta itd.	55 50	"
Površniki in raglani za moške	55—	"

Oddelk manufaktur:

Vrsto blaga za ženske obleke:	meter od	do
Šviot modri in barvani	K 2—	K 4 50
Drap de Dame	2 10	3 50
Gross de Coth	4 50	7—
Alpaca (lister)	2 20	4—
Popelne, v barvani in črni	2 20	3 40
Volle iz volne	1 28	1 60
Mousseline, gladki in risani	2—	3 50

Svilnato blago:

	meter od	do
Ponges v barvah	K 1 10	K 1 50
Duchesse za bluze	2 20	3—
Svile in mousseline v izpreminjavalnih barvah	1 60	3 30
Svile za podloge v barvah	1 60	2 20
Topellin-Eolienne	5 20	6—
Duchesse Brillant, gladki	3—	naprej
Svila Liberty, črtana	3 40	"
Taffetas visoki za krila	2 80	K 4—
Croise iz svile v izpreminjavalnih barvah	3 80	naprej
Taffetas črtan (novost za bluze)	2 80	K 4—

Blago iz platna:

	meter od	do
Panama, beli in barvani	K —96	K 1 80
Etamine, barvan (visokost 120 cm)	2—	"
Marquessette iz črne volne	4—	"
Eponge, beli in barvani	3—	"
Volle iz bombaža	—52	—70
Brillant, beli in barvani	—72	"
Brillant prozorni	1 20	"
Tercalle v najlepših risabih	—52	—80
Betiste gladek in risan	—80	1 20
Liberty za bluze	1 10	1 30
Serpe iz platna in šali (fantasie)	4 50	9—
Serpe iz barvane garze	3 50	5—

Cipke za bluze in okraske 1— 6—
Vihutega se izdelujejo ženske obleke 36— naprej

Oddelk pokrival:

	komad od	do
Mornarske kape iz slame za dečke	K 1 60	K 9 20
Slamniki garnirani za otroke in dečke, zadnji vzorec	3—	11—
Veslarske kape iz slame za dečke in moške	2—	naprej
Slamniki, katere se lahko zvije v različnih oblikah	2—	"
Slamniki, panama za moške	15—	K 40—
Klobuki iz platna za moške in dečke	1 80	naprej
Klobuki iz platna, garnirani za otroke in dečke	3 90	naprej
Kape iz sukna in iz platna za dečke	—80	3—
Mornarske iz platna, bele in naravne, za oprati	1 80	naprej
Kape iz platna in svile za moške	1—	5—
Burski klobuki iz kože in platna za dečke	1—	6—
Klobuki iz klobučevine letni od prvih italijanskih tovarn	3—	9—
Klobuki trdi (katranirani) od 1. zadrage klobučarjev na Dunaju	4 80	10 50
Specialiteta trdih klobukov angleških in francoskih	—	11 50
Dežniki iz pavolet za moške in ženske	2 80	4—
Dežniki iz polžide	4 30	8—
Dežniki iz žide	9—	12—
Dežniki-palce za moške	11 80	11 40 15—
Palice za izprehod	—80	naprej

Oddelk obuval:

Specialiteta ameriških obuval iz ševroa in boks kalp.	par od	do
Čevlji „Derby“ za moške	K 11 80	K 15—
Čevlji z gumbi, krasni	12—	16—
Čevlji „Triumph“	12 30	15 80
Čevlji z elastičnimi stranicami	8 70	13—
Ženski čevlji ameriške in francoske forme.	K 10 40	K 13—
Ženski čevlji „Oscarie“	10—	K 15 80
Ženski čevlji „Chevreux“	9 80	12—
Ženski čevlji „Chevrete“	9 80	12—
Čevlji za dečke v vseh oblikah:		
Čevlji „Derby“ z gumbi, „Triumph“ itd.	K 7—	K 11—
Čevljički za otroke	1 20	5—
Čevlji, nizki ameriški, črni in barvani za dečke in moške	11 80	16—
Čevlji nizki za ženske, črni v barvah iz Chevreux-a in Oscarie:		
Čevlji nizki za ženske, „Derby“	par od	do
Čevlji nizki za ženske z gumbi	K 9—	K 14—
Čevlji nizki za ženske, odprti	9 20	15 80
Obuvala za otroke — čevlji fantazija, v barvah in beli — sandali — čevlji iz platna itd.	7 40	11 70

Skladišče za oblačila je odprto ob delavnikih od 8. zjutraj do 1. popoldne in od 3. do 7. zvečer: ob praznikih od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Ravnateljstvo.

